Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

19. juuni 2025 *

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – ELTL artikli 67 lõige 3 ja artikli 82 lõige 1 – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Kolmanda riigi väljaandmistaotlus – Liidu kodanik – ELTL artiklid 18 ja 21 – Teise liikmesriigi varasem otsus keelduda väljaandmisest tõsise ohu tõttu põhiõiguste rikkumisele – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 19 lõige 2 – Tagaotsitava õigus sellele, et teda ei anta välja riigile, kus teda tõsiselt ohustab piinamine või ebainimlik või alandav kohtlemine – Põhiõiguste harta artikli 47 teine lõik – Õigus õiglasele kohtupidamisele – Vastastikune usaldus – Kohustus võtta arvesse põhjendusi, mis olid varasema väljaandmisest keeldumise otsuse aluseks – Selle otsuse vastastikuse tunnustamise kohustuse puudumine

Kohtuasjas C-219/25 PPU [Kamekris] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour d'appel de Montpellier' (Montpellier' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) eeluurimiskolleegiumi 18. märtsi 2025. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. märtsil 2025, menetluses, mis puudutab järgmise isiku väljaandmist:

KN,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud S. Rodin, N. Piçarra (ettekandja), O. Spineanu-Matei ja N. Fenger,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikku menetlust ja 8. mai 2025. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– KN, esindajad: *avocats* J.-C. De Block ja M. Poirot,

– Prantsuse valitsus, esindajad: B. Dourthe ja M. Guiresse,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

[i] Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller, M. Hellmann ja A. Sahner,

– Euroopa Komisjon, esindajad: F. Blanc, J. Hottiaux, H. Leupold ja J. Vondung,

olles 22. mai 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Käesolev eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikli 67 lõiget 3 ja artikli 82 lõiget 1 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 19 ja artikli 47 teise lõiguga.

2 Taotlus on esitatud seoses Gruusia ametiasutuste poolt Prantsuse ametiasutustele Kreeka ja Gruusia kodaniku KNi kohta esitatud väljaandmistaotlusega eluaegse vangistuse kandmiseks Gruusias.

Õiguslik raamistik

Väljaandmise Euroopa konventsioon

3 13. detsembril 1957 Pariisis alla kirjutatud väljaandmise Euroopa konventsiooni (edaspidi „väljaandmise Euroopa konventsioon“), mille osalised on muu hulgas Prantsuse Vabariik ja Gruusia, artiklis 1 „Väljaandmiskohustus“ on sätestatud:

„Kooskõlas käesoleva konventsiooni sätete ja tingimustega kohustuvad lepingupooled üksteisele välja andma isikud, kelle suhtes on taotleva poole pädevad asutused algatanud kriminaalmenetluse kuriteo tõttu või kes on nimetatud asutuste poolt tagaotsitavad karistuse või kinnipidamiskorralduse täideviimiseks.“

4 Selle konventsiooni ratifitseerimisel esitas Prantsuse Vabariik muu hulgas kaks järgmist reservatsiooni:

„Väljaandmisest võib keelduda, kui üleandmisel võivad tagaotsitava jaoks olla erakordselt tõsised tagajärjed, eelkõige tema vanuse või tervisliku seisundi tõttu.

Väljaandmine ei ole lubatud, kui isiku suhtes, kelle väljaandmist taotletakse, teeks otsuse taotluse esitanud riigis kohus, kes ei suuda tagada põhilisi menetluslikke tagatisi ja kaitseõigusi, või konkreetselt tema juhtumi jaoks moodustatud kohus, või kui väljaandmist taotletakse sellise kohtu määratud karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.“

Liidu õigus

5 ELTL artikli 18 esimeses lõigus on sätestatud:

„Ilma et see piiraks aluslepingutes sisalduvate erisätete kohaldamist, on aluslepingutes käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.“

6 ELTL artikli 21 lõikes 1 on sätestatud:

„Igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.“

7 ELTL artikli 67 lõigetes 1 ja 3 on täpsustatud:

„1. [Euroopa] Liit moodustab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala, kus austatakse põhiõigusi ning liikmesriikide erinevaid õigussüsteeme ja -traditsioone.

[…]

3. Liit püüab tagada kõrge turvalisuse taseme kuritegevuse, rassismi ja ksenofoobia vältimise ja nende vastu võitlemise meetmetega, politsei ja õigusasutuste ning muude pädevate asutuste tegevuse koordineerimise ja koostöö tagamise meetmetega, samuti kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamisega ning vajaduse korral kriminaalõiguse alaste õigusaktide lähendamisega.“

8 ELTL artikli 82 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liidus põhineb kriminaalasjades tehtav õigusalane koostöö kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttel ning hõlmab liikmesriikide õigus- ja haldusnormide lähendamist lõikes 2 ja artiklis 83 osutatud valdkondades.

Euroopa Parlament ja [Euroopa Liidu N]õukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmed, et:

a) kehtestada eeskirjad ja menetlused igat liiki kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste tunnustamise tagamiseks kõikjal liidus;

[…]“.

9 Harta artikli 19 „Kaitse tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Kedagi ei tohi tagasi saata, välja saata või välja anda riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus.“

10 Harta artikli 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“ teises lõigus on sätestatud:

„Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.“

Prantsuse õigus

11 Kriminaalmenetluse seadustiku (code de procédure pénale) artiklis 696-4 on sätestatud:

„Väljaandmine ei ole lubatud:

1° kui tagaotsitaval oli kuriteo toimepanemise ajal Prantsusmaa kodakondsus, mida hinnatakse selle süüteo toimepanemise ajal, millega seoses väljaandmist taotletakse;

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12 Phothi esimese astme kohus (Gruusia) mõistis 3. detsembril 2010 Kreeka ja Gruusia kodanikule KNile tagaselja eluaegse vanglakaristuse. Khuthaisi apellatsioonikohus (Gruusia) jättis selle karistuse 3. juunil 2011 tehtud tagaseljaotsusega muutmata. Gruusias ja Türgis aastatel 2008 ja 2009 toime pandud kuriteod puudutasid rahvusvahelist kokaiinikaubandust eriti suures koguses ja kuritegeliku ühenduse kaudu, grupi poolt mõrva ettevalmistamist ja tulirelvade ebaseaduslikku valdamist.

13 Gruusia ametiasutused taotlesid 2. juulil 2021 Interpolilt Khuthaisi apellatsioonikohtu 3. juuni 2011. aasta otsuse alusel KNi suhtes hoiatusteate (nn punane hoiatusteade) väljastamist isiku vahi alla võtmiseks tema väljaandmise eesmärgil.

14 KN vahistati selle teate alusel 4. oktoobril 2021 Belgias, kus ta elas. 13. oktoobril 2021 esitas Gruusia riigiprokuratuur Belgia ametiasutustele väljaandmistaotluse. Esialgu kohaldati KNi suhtes väljaandmisvahistamist, pärast mida lasti ta vabadusse, kuid alates 29. oktoobrist 2021 võeti ta kohtuliku järelevalve alla seniks, kuni Belgia kohus teeb väljaandmistaotluse kohta otsuse.

15 KN peeti Prantsusmaal 20. jaanuaril 2025 nn punase hoiatusteate alusel kinni. Järgmisel päeval saatsid Gruusia ametiasutused Prantsuse ametiasutustele väljaandmistaotluse, mis oli analoogne Belgia ametiasutustele esitatud väljaandmistaotlusega, ning KNi suhtes kohaldati ka Prantsusmaal väljaandmisvahistamist.

16 Cour d’appel de Bruxelles’i (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia) kriminaalasjade kolleegium jättis 19. veebruari 2025. aasta otsusega väljaandmist käsitlevate Belgia õigusnormide ning Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 3 alusel Gruusia ametiasutuste esitatud väljaandmistaotluse rahuldamata, leides, et on piisavalt alust eeldada, et KNi väljaandmine Gruusiale tooks kaasa õigusemõistmisest keeldumise ning reaalse ohu, et teda võidakse ebainimlikult või alandavalt kohelda.

17 28. veebruaril 2025 ilmus KN Prantsusmaal alustatud väljaandmismenetluse raames procureur général de Montpellier’ (Montpellier’ peaprokurör, Prantsusmaa) juurde ja teatas, et ei nõustu väljaandmisega.

18 Pärast seda keeldumist anti KN 1. märtsil 2025 üle eelotsusetaotluse esitanud kohtu, cour d’appel de Montpellier’ (Montpellier’ apellatsioonikohus, Prantsusmaa) eeluurimiskolleegiumile. Ta väidab selles kohtus, et liidu õigus, eelkõige vastastikuse usalduse põhimõte ja liikmesriikide

tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte, kohustavad Prantsuse ametiasutusi tunnustama cour d'appel de Bruxelles'i (Brüsseli apellatsioonikohus) kriminaalasjade kolleegiumi 19. veebruari 2025. aasta otsust ja seega keelduma teda Gruusiale välja andmast. Selle kriminaalõiguslikku laadi otsusega tunnustati talle liidu tagatud õigust, see tähendab õigust sellele, et teda ei anta välja kolmandasse riiki, kui esineb reaalne oht, et teda võidakse seal ebainimlikult või alandavalt kohelda või õigusemõistmisest keelduda.

19 Montpellier' peaprokurör selgitas eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et selle väljaandmistaotluse menetlemine Prantsuse ametiasutuste poolt sõltub EIÕK artiklite 3 ja 6 järgimisest ning et Kreeka ja Gruusia kodanik KN tugines tõsisele ohule, et teda ohustab Gruusia kinnipidamistingimuste tõttu mitte ainult õigusemõistmisest keeldumine, vaid ka ebainimlik või alandav kohtlemine. Võttes arvesse poliitilist ebastabiilsust selles riigis alates 2024. aasta novembrist, palus Montpellier' peaprokurör kohtul tuvastada, et sellel isikul ei ole võimalik saada Gruusia ametiasutustelt usaldusväärseid tagatisi nendes artiklites ette nähtud õiguste järgimise kohta.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuletab meelde, et väljaandmise Euroopa konventsiooni, mille osaline Gruusia Euroopa Nõukogu liikmena on, artikkel 1 kohustab välja andma tagaotsitava, kui seaduses sätestatud tingimused on täidetud, välja arvatud konventsiooniosaliste ette nähtud erandid ja reservatsioonid. See kohus rõhutab, et Prantsuse Vabariik on teinud reservatsioone, mille kohaselt väljaandmist ei lubata, kui tagaotsitava suhtes teeb kohtuotsuse kohus, kes ei taga põhilisi kaitseõigusi, ning väljaandmisest võib keelduda, kui üleandmisel võivad selle isiku jaoks olla erakordselt tõsised tagajärjed.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, ega cour d'appel de Bruxelles'i (Brüsseli apellatsioonikohus) kriminaalasjade kolleegiumi 19. veebruari 2025. aasta otsus, milles viimane leidis, et Gruusiale väljaandmise korral ähvardab KNi tõsine oht, et õigusemõistmisest võidakse keelduda ning teda võidakse piinata või ebainimlikult või alandavalt kohelda, ei ole Prantsuse kohtute suhtes vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtete kohaselt siduv. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on liikmesriigi kohtud kohustatud nende põhimõtete kohaselt tunnustama teise liikmesriigi kohtute tehtud otsuste õigusjõudu üksnes juhul, kui selline tunnustamine on liidu õiguses sõnaselgelt ette nähtud.

22 Neil asjaoludel otsustas cour d'appel de Montpellier' (Montpellier' apellatsioonikohus) eeluurimiskolleegium menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ELTL artikli 67 lõiget 3 ja artikli 82 lõiget 1 koostoimes harta artiklitega 19 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik on kohustatud keelduma täitmast liidu kodaniku kolmandale riigile väljaandmise taotlust, kui teine liikmesriik on varem keeldunud sama väljaandmistaotluse täitmisest põhjusel, et asjaomase isiku väljaandmine võib rikkuda harta artiklis 19 sätestatud põhiõigust sellele, et teda ei piinata ega kohelda ebainimlikult või alandavalt, ja harta artikli 47 teises lõigus sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele?"

Eelotsuse kiirmenetluse kohaldamise taotlus

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23a esimeses lõigus ja Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud eelotsuse kiirmenetluses.

24 Nendest sätetest tuleneb, et sellise menetluse kohaldamiseks peavad olema täidetud kaks kumulatiivset tingimust. Esiteks tuleb eelotsusetaotluses esitada tõlgendamisküsimused, mis puudutavad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, mis on EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise ese. Teiseks peab põhikohtuasja asjaolusid, nagu neid on kirjeldanud eelotsusetaotluse esitanud kohus, põhjendama kiireloomulisus.

25 Esimese tingimuse kohta tuleb märkida, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab eelkõige ELTL artikli 67 lõike 3 ja artikli 82 lõike 1 tõlgendamist, mis on selle lepingu kolmanda osa V jaotise sätted, mis käsitlevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Järelikult võib selle taotluse suhtes kohaldada eelotsuse kiirmenetlust.

26 Mis puudutab teisena kiireloomulisuse tingimust, siis on see tingimus väljakujunenud kohtupraktika kohaselt täidetud eelkõige juhul, kui põhikohtuasjas kõne all olevalt isikult on hetkel võetud vabadus ja tema vahi alla jätmine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest, kusjuures olgu täpsustatud, et selles osas tuleb asjaomase isiku olukorda hinnata selle kuupäeva seisuga, mil vaadatakse läbi eelotsusetaotluse kiirmenetluses lahendamise taotlus (vt eelkõige 29. juuli 2024. aasta kohtuotsus Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et KNi suhtes kohaldati väljaandmisvahistamist alates 21. jaanuarist 2025, mistõttu on temalt hetkel võetud vabadus. Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma küsimusega teada, kas tal tuleb selle isiku väljaandmisest liidu õiguse alusel keelduda. Euroopa Kohtu jaatav vastus sellele küsimusele peaks seega põhimõtteliselt viima KNi vabastamiseni.

28 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu kolmas koda 3. aprillil 2025 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlused lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuse analüüs

29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega selgitada, kas ELTL artikli 67 lõiget 3 ja artikli 82 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik on kohustatud keelduma kolmandale riigile välja andmast teise liikmesriigi kodanikku, kui kolmanda liikmesriigi ametiasutused on varem keeldunud täitmast selle kolmanda riigi esitatud väljaandmistaotlust, mis puudutab teise liikmesriigi kodanikule mõistetud sama karistuse täideviimist, kuna esineb tõsine oht, et rikutakse harta artikli 19 lõikega 2 ja artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõigusi.

30 Kõigepealt tuleb meenutada, et kui liidu ja asjaomase kolmanda riigi vahel puudub väljaandmisleping, kuuluvad väljaandmist reguleerivad õigusnormid liikmesriikide pädevusse (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 26, ja 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ukrainale väljaandmine), C-398/19, EU:C:2020:1032, punkt 28).

31 Liikmesriigid on siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, eelkõige ELTL artiklis 18 sätestatud diskrimineerimiskeeldu ning ELTL artikli 21 lõikega 1 tagatud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (vt selle kohta 22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft München (Bosniale ja Hertsegoviinale väljaandmise taotlus), C-237/21, EU:C:2022:1017, punkt 29).

ELTL artiklite 18 ja 21 tõlgendamine

32 Esimesena tuleb märkida, et liikmesriigi kodanikul, kes liigub või elab seaduslikult teise liikmesriigi territooriumil, on tulenevalt liidu kodaniku staatusest õigus tugineda ELTL artikli 21 lõikele 1 ja ta kuulub aluslepingute kohaldamisalasse ELTL artikli 18 tähenduses, mis sisaldab kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet (vt selle kohta 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 27, ja 22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft München (Bosniale ja Hertsegoviinale väljaandmise taotlus), C-237/21, EU:C:2022:1017, punkt 30).

33 Asjaolu, et niisugusel kodanikul, kellel on muu kui väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi kodakondsus, on ka taotluse esitanud kolmanda riigi kodakondsus, ei takista sellel kodanikul kasutamast liidu kodaniku staatusega antud õigusi ja vabadusi, eelkõige neid, mis on tagatud ELTL artikliga 18 ja artikli 21 lõikega 1. Asjaolu, et tagaotsitav isik on samal ajal liikmesriigi ja kolmanda riigi kodanik, ei saa temalt neid õigusi ja vabadusi ära võtta (vt selle kohta 22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft München (Bosniale ja Hertsegoviinale väljaandmise taotlus), C-237/21, EU:C:2022:1017, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et KN, kellel on muu hulgas Kreeka kodakondsus, kasutas liidu kodanikuna ELTL artikli 21 lõikes 1 ette nähtud õigust teises liikmesriigis vabalt liikuda, mistõttu tema olukord kuulub ELTL artikli 18 tähenduses aluslepingute kohaldamisalasse, mis keelab igasuguse diskrimineerimise kodakondsuse alusel, ja seda hoolimata asjaolust, et tal on ka selle kolmanda riigi kodakondsus, kes esitas tema väljaandmistaotluse.

35 Asjaolu, et KN ei elanud alaliselt Prantsuse Vabariigi territooriumil ajal, mil selle liikmesriigi ametiasutustele esitati põhikohtuasja esemeks olev väljaandmistaotlus, vaid ta elas Belgia Kuningriigi territooriumil, ei sea seda järeldust kahtluse alla. Nimelt ei jäta asjaolu, et taotluse saanud liikmesriigi territooriumil elamine on ajutine, selles taotluses nimetatud teise liikmesriigi kodaniku olukorda välja aluslepingute kohaldamisalast ELTL artikli 18 tähenduses (vt selle kohta 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punkt 34).

36 Teisena täpsustas Prantsuse valitsus, et kriminaalmenetluse seadustiku artikli 696-4 punkti 1 kohaselt ei anna Prantsuse Vabariik küll oma kodanikke kolmandale riigile välja, kuid et nimetatud säte ei keela sellel liikmesriigil anda kolmandale riigile välja kolmandas riigis mõistetud karistuse täideviimiseks teiste liikmesriikide kodanikke.

37 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb aga, et riigisisene õigusnorm, mis keelab üksnes asjaomase liikmesriigi kodanike väljaandmise, toob kaasa erineva kohtlemise olenevalt sellest, kas tagaotsitav isik on selle liikmesriigi kodanik või teise liikmesriigi kodanik, ning tekitab seega ebavõrdse kohtlemise, mis võib mõjutada viimaste vabadust liidus vabalt liikuda ja elada (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 32, ja 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 28).

38 Sellest järeldub, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas on ebavõrdne kohtlemine, mis seisneb teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku – nagu KN – väljaandmise lubamises, käsitatav ELTL artikli 21 tähenduses liikumisvabaduse piiranguna (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 33, ja 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 30).

39 Kuigi käesoleval juhul ei küsi eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult, kas sellist piirangut põhjendab ülekaalukas üldine huvi, soovib ta siiski teada, kas teatavad hartas ette nähtud põhiõigused võivad takistada sellist väljaandmist, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

Põhiõiguste rikkumise tõsise ohu uurimine

40 Kui liikmesriigi õigusnormid võivad takistada ühe või mitme aluslepingutega tagatud põhivabaduse – käesoleval juhul ELTL artikli 21 lõikes 1 ette nähtud õiguse vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil – kasutamist, võivad need õigusnormid olla liidu õiguse seisukohast põhjendatud üksnes siis, kui need on kooskõlas põhiõigustega, mille järgimise tagab Euroopa Kohus (vt selle kohta 18. juuni 1991. aasta kohtuotsus ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, punktid 42 ja 43). Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et selliseid õigusnorme tuleb pidada „liidu õiguse kohaldamiseks“ harta artikli 51 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 14. septembri 2023. aasta kohtuotsus Bezirkshauptmannschaft Feldkirch, C-55/22, EU:C:2023:670, punkt 29, ja 12. detsembri 2024. aasta kohtuotsus Nemzeti Földügyi Központ, C-419/23, EU:C:2024:1016, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Siit järeldub, et väljaandmistaotluse saanud liikmesriik, kes oma kodanikke välja ei anna, peab enne, kui ta otsustab väljaandmise Euroopa konventsiooni alusel välja anda teise liikmesriigi kodaniku, analüüsima, kas see otsus kui liidu õiguse kohaldamine harta artikli 51 lõike 1 tähenduses võib kahjustada hartaga tagatud põhiõigusi, eelkõige selle artikli 47 teist lõiku, milles on sätestatud põhiõigus õiglasele kohtulikule arutamisele, või artikli 19 lõiget 2, mille kohaselt ei tohi kedagi tagasi saata, välja saata ega välja anda riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus (vt selle kohta 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 49, ja 22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft München (Bosniale ja Hertsegoviinale väljaandmise taotlus), C-237/21, EU:C:2022:1017, punkt 55).

42 Selleks peab väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi pädev asutus tuginema objektiivsele, usaldusväärsele, täpsele ja nõuetekohaselt ajakohastatud teabele. Need andmed võivad tuleneda muu hulgas niisuguste rahvusvaheliste kohtute nagu Euroopa Inimõiguste Kohus otsustest, väljaandmistaotluse esitanud kolmanda riigi kohtute otsustest ning Euroopa Nõukogu organite poolt või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni süsteemis tehtud otsustest või koostatud aruannetest ja muudest dokumentidest. Deklaratsioonide olemasolust ja põhimõtteliselt põhiõiguste järgimist tagavate rahvusvaheliste lepingute heakskiitmisest üksi ei piisa, et tagada sobiv kaitse väärkohtlemise ohu eest, kui usaldusväärsetest allikatest ilmneb ametiasutuste tegevus või nende sallitav tegevus, mis on ilmselgelt vastuolus EIÕK põhimõtetega (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 57 ja 59).

43 Selles kontekstis on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas ELTL artikli 67 lõige 3 ja artikli 82 lõige 1 kohustavad teda tunnustama cour d’appel de Bruxelles’i (Brüsseli apellatsioonikohus) kriminaalasjade kolleegiumi 19. veebruari 2025. aasta kohtuotsust, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 16 ja millega see kohus keeldus KNi väljaandmisest põhjusel, et tema väljaandmisega võidakse rikkuda harta artikli 19 lõikes 2 sätestatud põhiõigust, mille kohaselt ei või kedagi piinata või ebainimlikult või alandavalt kohelda, ja harta artikli 47 teises lõigus sätestatud põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

44 Esiteks tuleb sellega seoses märkida, et ei ELTL artikli 67 lõige 3 ega artikli 82 lõige 1 ei saa olla aluseks kohustusele tunnustada vastastikku liikmesriikide otsuseid, millega keeldutakse rahuldamast kolmanda riigi väljaandmistaotlust.

45 Nimelt on ühelt poolt ELTL artikli 67 lõikes 3 sätestatud, et „[l]iit püüab tagada kõrge turvalisuse taseme kuritegevuse, rassismi ja ksenofoobia vältimise ja nende vastu võitlemise meetmetega“ eelkõige „kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamisega“ ning „vajaduse korral [liikmesriikide] kriminaalõiguse alaste õigusaktide lähendamisega“. Teiselt poolt on ELTL artikli 82 lõike 1 esimeses lõigus ette nähtud, et „[l]iidus põhineb kriminaalasjades tehtav õigusalane koostöö kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttel ning hõlmab liikmesriikide õigus- ja haldusnormide lähendamist“ eelkõige artikli 82 lõike 1 teise lõigu punktis a osutatud juhtudel, milles on sätestatud, et „Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmed, et kehtestada eeskirjad ja menetlused igat liiki kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste tunnustamise tagamiseks kõikjal liidus“.

46 Nende sätete sõnastusest nähtub, et need ei kehtesta iseenesest kohustust tunnustada vastastikku liikmesriikides kriminaalasjades tehtud kohtuotsuseid ja õigusasutuste otsuseid, vaid üksnes näevad ette, et liidus põhineb kriminaalasjades tehtav õigusalane koostöö niisuguse tunnustamise põhimõttel. ELTL artikli 82 lõike 1 teise lõigu punktis a on seega üksnes ette nähtud, et Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad vastu meetmed, mille eesmärk on kehtestada eeskirjad ja menetlused, et tagada igat liiki kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste tunnustamine.

47 Teiseks, kuigi liidu õigus sisaldab mitut teisese õiguse akti, mis näevad ette teatavate kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise kohustuse, eelkõige nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) ja nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27), tuleb tõdeda, et ükski liidu õigusakt ei näe ette kohustust tunnustada vastastikku liikmesriikide otsuseid, mis käsitlevad kolmanda riigi väljaandmistaotlusi.

48 Järelikult ei ole vastastikuse tunnustamise põhimõte kohaldatav liikmesriikide otsustele, millega keeldutakse väljaandmistaotluste rahuldamisest.

49 Küll aga on vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt iga liikmesriik kohustatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (29. juuli 2024. aasta kohtuotsus Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:649, punkt 57, ja 29. juuli 2024. aasta kohtuotsus Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, punkt 36).

50 Mis puudutab raamotsusega 2002/584 reguleeritud Euroopa vahistamismäärust, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et see põhimõte nõuab juhul, kui teises liikmesriigis on tehtud täitmata jätmise otsus harta artikli 47 teises lõigus sätestatud põhiõiguse õiglasele kohtulikule arutamisele rikkumise ohu tõttu, et vahistamismäärust täitev õigusasutus, kellele on esitatud asjaomase isiku uus üleandmistaotlus, võtaks nimetatud otsuseni viinud põhjendusi kohaselt arvesse, kui ta ise hindab, kas esineb täitmata jätmise alus (29. juuli 2024. aasta kohtuotsus Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, punkt 46).

51 Samadel põhjustel tuleb asuda seisukohale, et vastastikuse usalduse põhimõte nõuab – kui liikmesriik on teinud tagaotsitava kolmandale riigile väljaandmisest keeldumise otsuse, kuna esineb tõsine oht, et rikutakse harta artikli 19 lõikes 2 sätestatud põhiõigust, et kedagi ei tohi seada

olukorda, kus teda võib ohustada piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine, ning põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele, millele on osutatud harta artikli 47 teises lõigus –, et teise liikmesriigi pädev asutus, kellele on sama kolmanda riigi esitatud uus väljaandmistaotlus sama isiku kohta, võtaks nõuetekohaselt arvesse selle keeldumisotsuse aluseks olevaid põhjendusi, kui ta hindab, kas esineb hartaga tagatud põhiõiguste rikkumise oht.

52 Nimelt, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 49 rõhutas, kuulub teises liikmesriigis tehtud varasem väljaandmisest keeldumise otsus, mis põhineb hartaga tagatud põhiõiguste rikkumise tõsise ohu olemasolul, käesoleva kohtuotsuse punktis 42 viidatud kohtupraktikas käsitletud asjaolude hulka, mida uue väljaandmistaotluse saanud liikmesriik peab oma analüüsis arvesse võtma.

53 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et ELTL artikli 67 lõiget 3 ja artikli 82 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei ole kohustatud keelduma kolmandale riigile välja andmast teise liikmesriigi kodanikku, kui kolmanda liikmesriigi ametiasutused on varem keeldunud täitmast selle kolmanda riigi esitatud väljaandmistaotlust, mis puudutab teise liikmesriigi kodanikule mõistetud sama karistuse täideviimist, kuna esineb tõsine oht, et rikutakse harta artikli 19 lõikega 2 ja artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõigusi.

Kohtukulud

54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

ELTL artikli 67 lõiget 3 ja artikli 82 lõiget 1

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriik ei ole kohustatud keelduma kolmandale riigile välja andmast teise liikmesriigi kodanikku, kui kolmanda liikmesriigi ametiasutused on varem keeldunud täitmast selle kolmanda riigi esitatud väljaandmistaotlust, mis puudutab teise liikmesriigi kodanikule mõistetud sama karistuse täideviimist, kuna esineb tõsine oht, et rikutakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 19 lõikega 2 ja artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõigusi.

Allkirjad